

सोलापूर नागरी तमुहातील परिषिस्त क्षेत्राला
नागरी जमीन कमाल धारणा अधिनियम, १९७६
च्या तरतुदी लागू न करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन.

गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक - नाजक-१०१४/[५७५८]/भाग-२/नाजकधा-१,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : १ ऑक्टोबर, १९९७.

प्रता : नागरी जमान कमाल धारणा अधिनियम, १९७६ मध्यांल
क्षेत्र [३[स्थ], ३[संन][४][स्क] व [दोन], क्षेत्र [३[ओ]]
[स्क] ५ [दोन] पर्याप्तीला घाऱ्या पहाव्यात.

प्रस्तावना :

केंद्र शासनाचा नागरी जमीन कमाल धारणा अधिनियम, १९७६ हा
महाराष्ट्र राज्यात दि. १७. २. १९७६ पासून अमलात आला. महाराष्ट्रातील
९ नागरी समुदायांना अधिनियमाच्या तरतुदी लागू करण्यात आलेल्या आहेत.

नागरी जमीन कमाले धारणा अधिनियमाच्या अनुसूचि १ प्रमाणे
अधिनियमाच्या तरतुदी सोलापूर महानगरपा लिका व ५ कि.मी. परिषिस्त
क्षेत्राला लागू करण्यात आलेल्या आहेत.

वेळ्युरा बसावच्या चौपरा विरुद्ध आंप्री प्रदेश शासन या पायीकेवर
क्र.-आयआर-१९८९/सोलापूर-१४१५ मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाच्या घटनात्मक
पीठाने दिलेल्या निकालात नागरो समुदायो व्याख्या पिष्ठद क्रताना असे
नमुद झेले आहे की,, ज्यो नागरो समुदायाच्या संदर्भात फिंबा त्याच्या मागातांी
दि. १५. २. १९७६ रोजो बृहत पोजना तयार झालेली असेल, तर या असार नागरी
समुदायात आधानियमाच्या अनुसूचि १ मध्ये नमुद क्लेल्या रकाना २ व ३ मध्ये
निर्देशित क्लेल्या नागरो समुद व त्याचे परिषिस्त क्षेत्राला कांयवाच्या तरतुदी
लागू पडतील. मात्र ज्या ठिकाणां असार नागरी समुदायाच्या संदर्भात बृहत
योजना [माहटर प्लॅन] अथवा बृहत योजना संबोधता येईल असारी योजना
२००५, १००५५ वर्षांना आंतराळात नाला गृहीत आभिनन्दनाभ्यासांना गळवावी
अधिनियमातील अनुसूचि १ च्या रकाना २ मध्ये नमुद क्लेल्या नगरपालिका

महानगरपालका यांच्या ठ. १७. २. ७६ रोजा अस्तित्वात अतलेल्या ताने पुरत्याप
 लागू होतील. मात्र हा अधिनियम जास्तीत्वात जाला त्याकैवो तोलापूर शाहरा-
 करिता वायरला जात अतलेला झोनल प्लैन महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगर रचना
 अधिनियमाने [समआरटीपो अँग्ट] घालून दिलेल्या तत्वान्वये तेवार केला नतल्यामुळे
 त्यात नांगरी जमीन क्षमाल धारणा कायदा अभियेत अतलेल्या साफ्टर प्लैनचा
 द्वर्जा देता येणार नाही व म्हणून नागरी जमीन क्षमाल धारणा कायदाच्या
 तरतुदी सोलापूर महानगरपालिकेच्या परिधिस्त क्षेत्राला लागू होत नाहीत. यामुळावर
 उपरोक्त निकालाच्या आधारावर श्री. उद्ददव तात्या भोपळे यांनी शुब्दी उच्च न्यायालयात
 याचिका क्र. ५३९/१९८३ दाखल केली, कारण त्यांच्या जमिनी १९७६ च्या
 तोलापूर महानगरपालिकेच्या हृददीदाहेर आहेत. यावर उच्च न्यायालयाने अर्ज-
 दाराच्या बाजूने निकाल दिला, मात्र ठ. १७. २. ७६ रोजी सोलापूरे शाहरा-
 करिता अतलेला पारमंडळ आराखडा [झोनल प्लैन] हा सर्व उददाढाठीता बृहत
 घोषनेमाणे असल्याचे नगर विकास विभागाचे म्हणाणे होते, त्यामुळे उच्च
 न्यायालयाच्या निकालाविस्तृद नगर विकास विभागाच्या निकेतांप्रमाणे संचालक,
 नगर रचना, यांनी सर्वोच्च न्यायालयात स्पेशल लिव्ह एर्टीइन [१९७८/१९९४]
 दाखल केला होता. दि. ५ नोव्हेंबर, १९९६ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाच्या
 खंडपाठापुढे उपरोक्त स्थ. स्थ. पो. चा सुनावणा होऊन त्यावर त्या न्यायालयाने
 निर्णय दिलेला आहे. त्यानुतार ठ. २३ एप्रिल, १९९२ रोजी सोलापूर महानगर-
 पालिका हृदद घाटीची राज्य शासनाने [नगर विकास विभागाने] काढलेली
 आधिकृत्यना ही केंद्र शासनाशासी सत्त्वामतलत कसन काढलेली नसल्यामुळे तदर
 जमिनोंस ना. ज. क. धा. अधिनियमाच्या तरतुदी लागू होत नाहीत. मात्र यानुतार
 हृददवाट करण्याकरिता राज्य शासन केंद्र शासनाकडे संदर्भ कसन कारवाई करु
 इकते. ततेप जमीनधारकही आधिकृत्यना प्रकाशित होण्यापूर्बी राज्य शासनाकडे
 हरकती दाखल करु शकतात.

यानुतार राज्य शासनाने केंद्र शासनात संदर्भ केला असता केंद्र
 शासनाने त्याच्या क्र. १. द. ८७-पु. ति. पु. दि. २३. १. १९९३ च्या पक्कातील
 स्पंडटाकरण लक्षात घेता हृददवाट करण्यात नकार दिला. मात्र नवीन नागरी
 समुद्र निर्माण करण्यातील केंद्रातके परवानगा दिला जात असल्याचे स्पष्ट
 वारपात्र आला. पात्रमार मोर्माश्वा भाषातगर्भा आकृत्या ५५० ग्र. ५५० ग्र.
 हृददीच्या ५ कि. मी. परिधिस्त क्षेत्रात "नवीन तोलापूर" असे संघोपून "ड"
 प्रवर्गातील नांगरा तमुळ निर्माण करण्याकरिता केंद्र शासनात संदर्भ

करण्याचा प्रस्ताव राज्य शासनाच्या फिपाराधीन होता. नात्र या भागातील लोष्टवस्तू दा १ लाखांपेक्षा कमा गतल्याने या प्रस्तावावर विधार फरता आलेला नाही.

वर नमुद केलेली वस्तुस्थिती लक्षात घेता नागरी जमीने कमाल धारणा अधिनियमाच्या तरतुदा दि. १७. २. १९७६ रोजी अतलेल्या सोलापूर महानगरपालकेच्या क्षेत्रापुरत्याप तिमीत ठेवाच्यात फिरा क्षेत्र हो वाच शासनाच्या फिपाराधीन होतो.

शासन निर्णय :

नागरी जमीन कमाल धारणा अधिनियम, १९७६ च्या शळम् ३५ अंतर्गत अतलेल्या तरतुदीकुंतार असे आदेश देण्यात येत आहेत की, सोलापूर नागरा तमुहात नागरी जमीन कमाल धारणा अधिनियम अंमलात आला त्या दिशां, म्हणाऱ्येच दि. १७. २. १९७६ रोजी उक्त कायपात अभियुक्त अतलेली बृहत योचना अथवा प्रिला बृहत योजना तंबांधा येईल अस अधिकृत नकाशा अस्तित्वात नव्हता. त्यामुळे सोलापूर महानगरपालकेच्या क्षेत्रालाच नागरी जमीन कमाल धारणा अधिनियम, १९७६ च्या तरतुदी लागू राहील आणि तदर नागरी तमुहाच्या ५ फि. भो. परिघस्त क्षेत्राला अधिनियमातील तरतुदी लागू होणार नाहात या निर्णयाची सोलापूरच्या परिघस्त क्षेत्रामध्ये अंमलबजावणी करण्याकरीता शासन खालीलप्रमाणे निर्देश देत आहे. :—

१] सोलापूर नागरा तमुहामध्ये नागरी जमीन कमाल धारणा अधिनियमाच्या तरतुदी दि. १७. २. १९७६ रोजो जास्तित्वात अतलेल्या महानगरपालकेच्या हृददीपर्यंत यांदीद्वारा तमुहाच्या व त्यां अनुंगाने परिघस्त क्षेत्रातील जमीनी कायपातुन वगळाव्यात.

२] ज्या ठिकाणी त्रयत्य द्वितींबंध [र्ह फार्टी इंटरेस्ट] निर्माण होले नाहीत, आणा पासूनी अतिरिक्त ठरलेल्या जमीनीतृद्दा वरील कापपाच्या तरतुदीतून वगळाव्यात.

३] ज्या जगिनीचे धाटप घाले झावे, परंतु लाभार्थी तंस्थानी त्या विक्रीतीत केलेल्या नामीना निवास नामी नामी नामी नामी.